

Asia: VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Kunta

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

Kyllä

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

Hyvinvointialueella

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

Kyllä [Käytäntö on oikeastaan jo olemassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sisältää paljon sellaista tietoa, jota on tarpeen hyödyntää suunniteltaessa oppilashuollollista työtä.]

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

Alueellinen ohjaava opiskeluhuoltosuunnitelma voi yhdenmukaistaa oppilashuoltotyötä eri kunnissa varmistaen lasten ja nuorten yhdenvertaisen palvelujen ja avun saannin.

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

Miten varmistetaan riittävä tiedon kulku sekä ennaltaehkäisevän opiskeluhoollollisen työn toteutuminen?

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhooltopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

Kyllä

Opiskeluhoollon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoollon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Esitetyt täsmennykset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmiin kirjaamisesta ovat kannatettavia ja tarpeellisia. Haasteena on asiakastietojärjestelmien hajanaisuus.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasääntelyn näkökulmasta?

Tietosuojasääntely noudattelee EU:n yleistä tietosuoja-asetusta.

8) Opiskeluhoollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhoollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräaajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaajojen puitteissa?

Ei. Mikäli vastaatte ei, miten pitkän siirtymäajan arvioitte olevan tarpeellinen [Aikataulu on haasteellinen. Pohdittavaksi, voisiko kuraattoreiden ja psykologien osalta aikataulu olla sama (1.9.2024).]

Muut huomiot esityksestä

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhooltopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Tärkeä muutos, että myös jatkossa opiskeluterveydenhuoltoon olisi ohjausvelvollisuus. Sitä käytännössä jo jonkin verran tehdäänkin, mutta ei systemaattisesti.

Yhteydenotto yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa on yhteistyön kannalta toki tarkoituksenmukaista, mutta minkä verran jää lapsia ja nuoria palveluiden ulkopuolelle tämän seurauksena, lapsen tai nuoren kieltäytyessä? Toisaalta se vaatisi jatkossa enemmän oppilaitosten

henkilökunnalta aikaa keskustelulle lapsen kanssa saadakseen lapsen/nuoren itsensä ymmärtämään mahdollinen palvelun ja avun tarve ja ottamaan vastaan tukea. Myös oppilaitoksissa tulisi olla suunnitelma, kuinka toimitaan tilanteissa, jossa lapsi kieltäytyy yhteydenotosta oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluihin. Viimekädessä oppilaitoksen henkilökunnalla on lastensuojeluilmoitusvelvollisuus, mikäli on huoli lapsen hyvinvoinnista ja tuen tarve on ilmeinen. Kuinka varmistetaan, ettei avun saaminen pitkity tarpeettomasti, mikäli lapsi kieltäytyy yhteydenotosta?

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioiden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhoolltoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätekö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Kyllä, esitys on tarkoituksenmukainen [THL:n päävastuullisuus oppilashuoltopalveluista on tarkoituksenmukaista, koska THL:n tehtäviin kuuluu muutoinkin sosiaali- ja terveystalveluiden ohjaus ja kehittämisestä. OPH:n ja THL:n kehittämisestä yhteistyö muutoin on jatkossakin välttämätöntä.]

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Hyvää valmistelua palveluiden yhtenäistämiseksi.

Ihalainen Sari
Leppävirran kunta - Kunnanhallitus 13/2021